

Lukács László és a Kompánia Színtársulat története

Betlehemes játékoktól a monacói világkiállításig

Megálmodni és megalkotni egy eddig talán soha nem látott világot és ahhoz társakat találni, közösséget teremteni, boldog perceket adni és néha elgondolkodtatni örökérvényű emberi alaphelyzetekről, ez a legtöbb, amit elérhetünk földi létünk ránc szabott idejében.

– Középkorisként Dürrenmatt „Fizikusok” című darabját rendezted, majd képzés nélküli, napközis nevelőként betlehemes játékokat álmodtatok meg Goreczky Gáborral, valamikor a 80-as évek második felében a budakeszi általános iskolában. Mintha életed útját egyfajta „eleve elrendelés” igazgatná?!

– Itt az általános iskolában ismertem meg az akkor Budakeszin tanító Rudolf Ottónét – ő Rudolf Péter színművész édesanyja –, akinek nagyon sokat köszönhetek. Közben elvégeztem egy gyorstalpaló „C kategóriás” drámapedagógiai és színházrendezői kurzust, befejeztem tanulmányaimat a zsámbéki tanítóképző főiskolán és persze elkezdtem rendezgetni a napköziseket. Sorra nyertük az országban a különféle gyerekszínházi fesztiválokat.

– Ez része volt az iskolai munkának?

– Nem. '92 körül már kialakult egy szabadidejét színjátszással töltő csoport a napközisekből, mely mindenféle alapítványi és egyéb támogatás nélkül működött, mint a Menczinger-féle táncscsoport. Ennek volt egyenes folytatása a Mezei Mária művészeti iskola megalakulása is, mely 1996-ban hivatalos formát öltött és az eddigi öntevékeny működés állami támogatást kapott. Megindultak a foglalkozások 35 gyerekkel. Ez azért mindig is szoros kapcsolatban volt a Széchenyi Általános Iskola művészeti oktatásával, melyet Bezeczky Erzsébet indított el, s melyhez azóta már több tanártársa is csatlakozott.

– A gyermek, majd diákszínházok közben felnőttek!

– 1999-ben Veszprémben az alternatív színházi fesztiválon

már Kompánia néven minden díjat elhoztunk Gágyor Péter „Táltosjáték”-ával. Ebben az időszakban alakult ki véglegesen egy általunk megálmodott hármasság. Az általános iskola művészeti tagozata, a Mezei Mária Művészeti Iskola és a Kompánia Színtársulat. Ma, 2008-ban a művészeti iskolában 200 gyereket oktatnak színjátszásra, néptánra, kézművességre, rajzra – itt felnőtt oktatás is van – és indiai tánra.

– A Kompánia mai stílusa mikor alakult ki?

– Már a Táltosjátékban benne volt a csírja, de a nagy áttörés 2001-ben következett be, mikor Kurosava a „Vihar kapujában” című filmjének színházi adaptációját meghívták a Katona József színház kamrájába, a „Táltosjáték”-ot pedig a Bárkában adhattuk elő.

– Színházművészet, állandószüntelen mozgás, mindenféle népzene, cirkuszművészet, veszélyes artista mutatványok, jazz, világzene, egy időben, egy színpadon és mindez kevesebb, mint egy tucat ember produktuma! Csinálja ezt még valaki a színházi világban?

– Az 1920-as években Sztanyiszlavkij tanítványa, Jevgenyij Vahtangov rendezéseiben táncoltak és zenéltek is a művészek. Ennek vannak ma is hagyományai az orosz színházművészetben.

– Néhány éve kinőtt a Kompánia tagjaiból egy jazzos, elsősorban a magyar népzene alapjaira épülő világzene együttes, az Angara. Idén két alkalommal is játszott velük Csepregi Gyula, a híres jazzszaxofonos, aki úgy nyilatkozott közös zenélésekről, hogy az profi muzsika és bárhol felléphetnétek vele. Hogyan lehetett még ezt is összehozni a Kompánia mellett?

– Jó ezt hallani. Pedig az Angara hat tagja csak autodidakta módon tanult meg zenélni, bár ma már mindenki képezi magát valamilyen szinten.

– Kompánia, Angara, Művészeti Iskola, hogyan lehet mindezt a munkát összehangolni,

honnan a sok energia, idő és egyáltalán, ebből meg lehet élni?

– A társulat néhány tagja egyetemista, akiket a szüleik támogatnak, mások fordítanak, vagy nyelvtanításból élnek meg. A nyarait mindenki igyekszik teljesen szabaddá tenni.

– Nyáron láttam először a Kompániát. Mikor meghallottam, hogy ez egy alternatív színház, s ráadásul Shakespeare-t játszanak, azt hittem, hogy egy úrruhás, lilaködös, hadarós beszédű, az éppen divatos trendnek megfelelni akaró, érthetetlen előadás lesz. Tévedtem. Nátalok Shakespeare és a többi művek is csak apropót adnak arra, hogy végtelen kreativitásokat kiéljétek anélkül, hogy erőszakot tennének az eredeti mondanivalón.

– Az általunk bemutatott Shakespeare vagy más darabok, mind örökérvényű alaptörténetek, melyekre variációk készülnek. Így minden előadás sok-sok apró etüdből áll össze, melyet a társulat tagjai külön-külön, vagy közösen alkotnak meg. Nekem, mint rendezőnek az a feladat, hogy ihlető közeget teremtsék, amiben ez a folyamat megteremtődhet.

– Nem klasszikus módon, hanem improvizációval létrehozott produkciók ezek. Itt nincs olvasópróba, díszletbeállítás, majd színpadi próba. Nyáron például Zsámbékon, a színházi bázison, ahol a „Szentivánéji álom” játszottuk, három héttel az előadás előtt már kint laktunk két mongol jurtasátrunkban, s ezalatt tanultuk meg az addig teljesen ismeretlen szöveget és jött létre az előadás. Bonyolult folyamat ez. Olyan, mint az aranymosás, sok homokot kell átmosni ahhoz, hogy egy-egy aranyrögbe találjunk. Mi ezeket az etüdszerű „igazgyöngyöket” próbáltuk összerakni a zsámbéki három hét alatt.

– Takarékosan működő színházat üzemeltettek

– „Jó lesz valamire alapon”, lomtalanításkor, innen-onnan guberáljuk össze a „díszleteinket”. Az iskola szertára, a házam melletti alumínium viskó is ezekkel van tele. A jelmezeinket is mi

tervezzük, varrjuk, és mi vagyunk a díszletmunkások is. Mobil előadásokat hozunk létre mindenféle térben, a helyszínhez idomulva. Ami a kószínházakban, vagy az egyéb gigantomán díszletezésekkel folyik, az pénzpocsékolás.

– A mai felállásban mióta játszik a csapat?

– 2004-ben, a „Tóth Feri” bemutatója óta alakult ki ez a végleges felállítás. A nyolc színész tag: Mayer Zita és Mózes Zoltán Kesziről, a régióból, Telkiből Hantos Násfa, aki a Keszi általános iskolába járt és Reményi Rozi Tökről, aki Prohászka volt. Alföldi Anna debreceni, Németh Botyán győri, míg Debreceni Márton budapesti. A kíséző zenekar tagja Heppes Miklós Kesziről és jómagam. A műszaki feladatokat fiam, Lukács Márk látja el.

– Derűt, bájt és optimista humanizmust árasztó darabjaitokat viszonylag kevesen ismerik székhelyeteken, Budakeszin. Mi a helyzet az országos ismertséggel és a nemzetközi sikerekkel?

– Budakeszin mindenkinek van saját köre, saját tábora. Nemigen van átjárás, egymás rendezvényeit nem látogatják, nincs közös platform. Mi megpróbálunk mindenki-vel kommunikálni. A médianyomulás, az adminisztrálás, a szponzorok keresése nem erősségünk. Megcsinálni és üzemeltetni tudunk egy színházat. Pályázatokat írunk, és fesztiválokra járunk, de ennél már nincs több kapacitásunk.

Az alternatív színjátszás szintjén országosan elismertek vagyunk. Tavaly Csokonai-díjat kapott a Kompánia. Rendszeresen fellépünk a Szkenében. Jövőre meghívtak bennünket a debreceni színházi fesztiválra és a Dunaparti Platformra, a Merlin színházba is. Jók a cseh, lengyel, szlovák, litván, észt kapcsolataink, de jártunk már Hollandiában és Németországban is. Meghívást kaptunk az augusztusi monacói világkiállításra, ahová a Magyar Művészeti Intézet delegált minket, s ahol a „Rómeó és Júlia”-t fogjuk előadni.

Horváth Jenő